

РОЗДІЛ 10. РЕЦЕНЗУВАННЯ

Баранник Л.Б.
д.е.н., професор,
завідувач кафедри оподаткування
та соціального забезпечення
Університет митної справи та фінансів

**Рецензія
на монографію Тулай О.І.
«ВЗАЄМОДІЯ ТА ВЗАЄМОВПЛИВ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ
І СТАЛОГО ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ»¹**

Нещодавно багатий арсенал української фінансової науки поповнився монографією Тулай Оксани Іванівни «Державні фінанси і сталий людський розвиток: концептуальні домінанти та діалектична єдність». Рецензоване видання є однією з перших наукових праць, у якій досліджуються проблеми взаємозв'язку між державними фінансами і сталим людським розвитком та окреслюються напрями їхнього вирішення.

Ефективна система державних фінансів є важливою умовою розвитку людського потенціалу. Сучасна світова практика фінансового регулювання соціальних, економічних й екологічних процесів зорієнтована на з'ясування усіх суспільних потреб; алокацію ресурсів, яка відповідає зазначеним потребам та оцінювання ефективності державних видатків, що передбачає визначення довгострокових пріоритетів витрачання бюджетних коштів.

Держава відіграє ключову роль у фінансовому забезпеченні охорони здоров'я, освіти, соціального захисту населення, охорони навколишнього природного середовища, що впливає на формування людського потенціалу, стан здоров'я населення, його освітньо-кваліфікаційний рівень та якість життя загалом. Саме тому актуалізується потреба наукового обґрунтування діалектичного взаємозв'язку таких базових імперативів цивілізаційного прогресу, як державні фінанси та сталий людський розвиток, що зумовило проведення дослідження, яке рецензується.

Монографія О.І. Тулай виокремлюється логічністю побудови змісту та структурованістю викладеного у ній матеріалу. Автором охоплено широке коло питань, що відображають теоретичні та практичні аспекти функціонування державних фінансів в умовах формування засад сталого людського розвитку.

Перший розділ присвячено теоретичній концептуалізації та фінансовим передумовам сталого

людського розвитку. У процесі дослідження теорій людського капіталу і людського розвитку, автор відслідковує еволюцію наукових поглядів щодо ролі людини в економіці й обґрунтовує наявність причинно-наслідкового взаємозв'язку між людським потенціалом і соціально-економічним розвитком держави (с. 15–33). Запропонований комплексний підхід до вивчення парадигми сталого людського розвитку дав змогу виділити її вихідні методологічні засади та сформулювати сутність поняття «сталий людський розвиток» з урахуванням надбань фінансової науки (с. 40–54). Проведений аналіз теоретичних засад сутності фінансового потенціалу держави дав змогу обґрунтувати наявність людського чинника у його формуванні (с. 62–77).

У другому розділі монографії розглядаються світоглядні домінанти державних фінансів у розвитку людського потенціалу. Автор аргументовано доводить, що в умовах зміни пріоритетів українського суспільства першочерговим є забезпечення реалізації соціальної функції держави та пропонує соціоцентричну структуру державних фінансів (с. 87–97). Слід позитивно відзначити запропонований науково-методичний підхід до дослідження сутності бюджетної політики держави та систему принципів її формування відповідно до пріоритетів сталого людського розвитку (с. 106–116). Науковець досліджує роль соціальних видатків бюджету у формуванні умов сталого людського розвитку та обґрунтовує функції і принципи їхнього здійснення (с. 129–138).

Третій розділ розкриває роль державних фінансів у забезпеченні пріоритетних напрямів сталого людського розвитку. Заслуговує на увагу проведене дослідження проблем фінансового забезпечення охорони здоров'я, освіти, соціального захисту і соціального забезпечення, що дало змогу з'ясувати їхні причини й окреслити шляхи подолання (с. 145–164; 171–183; 184–200). Висвітлення проблем державної фінансової підтримки охорони навколишнього природного середовища дало змогу виділити систему цілей екологізації

¹ Тулай О. І. Державні фінанси і сталий людський розвиток: концептуальні домінанти та діалектична єдність : моногр. / Оксана Тулай. – Тернопіль : ТНЕУ, 2016. – 416 с.

національної економіки та визначити напрями вдосконалення політики бюджетних видатків екологічного спрямування (с. 205–218). Важливим є те, що автор показує місце бюджетних видатків у системі показників сталого людського розвитку за допомогою економетричних методів (с. 220–237).

У четвертому розділі представленої наукової роботи основна увага приділяється ролі державного соціального страхування у реалізації завдань сталого людського розвитку. Автор доводить, що соціальне страхування є потужним суспільним інститутом і глибинною субстанцією сталого людського розвитку та визначає функції соціального страхування як інституту сталого людського розвитку (с. 238–250). Проведений аналіз практичного вітчизняного досвіду функціонування державного пенсійного страхування, страхування з тимчасової і стійкої втрати працездатності та державного соціального страхування на випадок безробіття дає можливість акцентувати увагу на відповідних проблемних питаннях і напрямках їхнього вирішення (с. 267–287; 290–307; 314–325).

Підсумовуючи викладене, можна зазначити, що монографія є оригінальним та цілісним дослідженням, у якій вперше розкривається взаємодія та взаємовплив державних фінансів і сталого людського розвитку. Автором опрацьовано значну кількість джерел у фінансовій та інших сферах наукових знань, що забезпечує об'єктивність й аргументованість отриманих результатів. Перевагою наукової праці є те, що власні пропозиції автора підкріплюються ретельним аналізом відповідних фінансових та статистичних показників. Практичне значення монографії полягає в тому, що здобутки автора можуть бути використані у процесі формування стратегії модернізації державних фінансів, вдосконалення бюджетної політики держави та розроблення заходів щодо досягнення цілей сталого людського розвитку.

Рецензована наукова праця стане в пригоді представникам різних наукових шкіл, дослідникам і студентам економічного напрямку, а також усім, хто цікавиться проблематикою сучасної фінансової науки.